

کتاب‌شناسی سینما

در ایران

مشخصات و فهرست کامل ۲۸۷۰ کتاب سینمایی

(۱۳۹۴ - ۱۳۰۶)

اصغر یوسفی، نژاد

یوسفی نژاد، اصغر
کتاب‌شناسی سینما در ایران: مشخصات و فهرست کامل ۲۸۷۰ کتاب
سینمایی / اصغر یوسفی نژاد.
تهران: روزنه کار، ۱۳۹۴.
۸۴۸ص.
شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۶۷۲۸-۷۹-۰
فیلد
سینما - ایران - کتاب‌شناسی
رده‌بندی کتبی: ۱۳۹۴ ۹۹۹/س Z5784
رده‌بندی دیویی: ۰۱۶/۷۹۱۴۳۰۹۵۵
شماره کتاب‌شناسی: ۴۰۴۹۳۳۳

کتاب‌شناسی سینما در ایران

اصغر یوسفی نژاد
ناشر: روزنه کار
روی جلد: عزیز ساعتی
چاپخانه: قدیانی
شمارگان: ۶۰۰ نسخه
لیتوگرافی: پرنگ
نوبت چاپ: اول ۱۳۹۴
ناظر چاپ و امور فنی: ستاره فخری‌زاده
این کتاب با حمایت معاونت فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی منتشر شده است.
تمامی حقوق این اثر برای ناشر محفوظ است.

تهران - خیابان شهید مطهری، خیابان فجر، کوچه شهید نظری، شماره ۵۲، طبقه زیرین

Email: rowzane.pub@gmail.com

تلفن: ۸۸۸۲۸۲۰۹

شابک ۹۷۸-۹۶۴-۶۷۲۸-۷۹-۰

فهرست مطالب

گفتار ناشر	هفت
مقدمه: درنوردیدن	نه
پیشگفتار	یازده

بخش‌های کتاب

آموزشی و فنی	۱
تاریخ سینما و مرجع	۱۵۱
تحلیلی و تئوریک	۲۴۳
شخصیت‌های سینمایی	۳۸۳
فیلم‌نامه‌ها	۵۱۷
مجموعه‌ها	۶۸۹
متفرقه	۷۵۹
نمایه	۷۸۱

با انتشار کتاب‌شناسی سینما در ایران (از آغاز تا سال ۱۳۹۴)، مجموعه رسته‌های مختلف کتاب‌های سینمایی ما دارد تکمیل می‌شود.

سال‌هاست که تهیه و انتشار کتابی به عنوان راهنمای گزینش کتاب‌های سینمایی در دستور کار **روزنه‌کار** است اما دست نگه‌داشتیم تا اولین کتاب‌مان در این زمینه مثل فرهنگ‌نامه‌ها، راهنماها و دانش‌نامه‌ها مان غنی و پروپیمان باشد... و این مهم اکنون دست داد.

تصور نمی‌کردیم کتاب‌شناسی سینما به این حجم باشد و این- همه به کار می‌آید. اما وقتی قرار باشد دست‌کم نام دست- اندرکاران تالیف مثل بولف، ویراستار، نمونه‌خوان و... و نام ناشر و چاپخانه و محقق، سال تولید، نوبت چاپ، قطع کتاب، شمارگان و ده‌ها اطلاعات دیگر و نیز فهرست مطالب بالغ بر دو هزار و هشتصد و هفتاد عنوان کتاب سینمایی از آغاز تا اکنون را در یک مجموعه جای دهیم، طبعی است که کتاب قطوری از آب دربیاید. با چاپ این کتاب به پارتی درخور دست یافتیم تا به کسانی که می‌گویند کتاب سینمایی بازار ندارد یا ناشران علاقه‌ای به انتشار کتاب‌های سینمایی ندارند، یا او، شویم که خیلی هم این گمانه‌ها درست نیست. آمار نشان می‌دهد سالانه حدود ۳۴ عنوان کتاب سینمایی منتشر شده است که به هر حال اگر رقم بزرگی نباشد، رقم کوچکی هم نیست؛ دانستن این آمار وقتی قابل توجه می‌شود که به استناد کتاب حاضر دریابیم قبل از انقلاب کم‌تر از صد عنوان کتاب سینمایی منتشر شده است و در بعضی از سال‌های دهه ۱۳۸۰ بیش از صد عنوان.

از این دست، برنامه‌های دیگری هم داریم که بزودی شما را از انتشار آن‌ها آگاه خواهیم کرد.

در نور دیدن

۱ در وادی سینمای ایران همیشه و همواره جدلی پنهان و آشکار وجود داشته است میان آگاهی و غریزه. آدم سینمایی آگاه، آدم سینمایی ناخودآگاه. این که در نهایت کدامیک از این دو در عرصه‌های گوناگون فیلم و سینما برنده شده‌اند، خود حکایت دیگری است. اما به یقین در زمینه ادبیات سینمایی، جانبداران آگاهی پیروز نمی و بی‌چون و چرای این دوتل تاریخی‌اند.

۲ کتاب پیش رو، راه این مدعی است. دارو و درمان نابخردی است. کتاب خود را پیروز این نبرد می‌داند. کتاب، و این کتاب بخصوص فی‌نفسه آگاهی است. خود خود خود آگاهی است. کتاب می‌گوید: با جستجو در من و کنکاش در من و تورق من، چشم‌اندازهای تازه‌ای بر روی شما اهالی سینما گشوده خواهد شد و قابلیت‌های تان عرصه ظهور بهتری پیدا می‌کنند و استعدادهای تان شکوفا می‌شود و راه‌ها پیش چشم‌تان باز می‌گردد. شع روشنی‌بخش شما فراهم بود و خواهم ماند. شمعی که خاموشی ندارد. کتاب، حصن فرهنگ کتبی است. کتاب فی‌نفسه پیشنهاد می‌کند که آن‌چه بدرخور می‌ماند از ادبیات کتبی سینمایی است. فرهنگ شفاهی درحد خاله‌زنکی‌ها، روز به زیاد است و فناشدنی.

۳ کتاب دسترنج آقای اصغر یوسفی‌زاد است. جوان خوب و شایسته و نازنین شهرستان تبریز که با دست خالی و با همت و پشتوانه عشق، محصول کارش را پس از سال‌ها فیش‌برداری و کوشش و هموار کردن سختی‌ها به چاپ و نشر و پخش رسانده است. او بالاخره توانسته اندیشه و خواسته‌اش را از قوه به فعل بدل نماید.

۴ اکنون کتاب در دسترس ما است. با این قابلیت‌ها و ظرفیت‌ها:

الف ۲۸۷۰ مدخل دارد.

ب تمام زمینه‌های سینما را پوشش می‌دهد.

ج از مباحث تئوریک و نظری گرفته تا تاریخ سینما، آدم‌ها، فیلم‌ها و فیلم‌نامه‌ها ... و همین‌طور تا کارهای اجرایی و کاربردی.

د نویسنده و مؤلف و گردآورنده و مترجم و ... را معرفی می‌کند.

ه- و ...

۵ مخاطب کتاب کیست؟ می‌توانیم در این‌جا کمی مهربان باشیم و علاقمندان به کسب دانش و اطلاعات و مهارت غیراکتسابی را ناراضی نکنیم. آن‌ها که اهل داند و فکر می‌کنند و معتقدند بهترین معلم سینما خود سینما و دیدن فیلم و نگاه کردن و شاگردی کنار دست استادکاران است و ذو دستی به غریزه‌شان بینداند و دلخوش، می‌توانند کتاب را نخرند و نبینند و در تمام باقیمانده زندگی‌شان از کنار هرگونه ادبیات سینمایی بگذرند و به این وادی کاری نداشت باشند. و اما بقیه اهالی سینما، اهل صنعت و تجارت و هنر سینما و دانش‌آموزان و دانشجویان و استادان و خوانندگان پروپاقرص و منتقدین و اهالی مطبوعات و همه همه که گذرشان به مقوله فیلم و سینما به نوعی می‌افتد، از این کتاب بی‌نیاز نیستند. فکر می‌کنیم داشتن یک نسخه آن در گوشه طاقچه هر آدم سینما، ان‌شاءالله واجب است. ما داشتن‌اش را پیشنهاد می‌کنیم. قول می‌دهیم بالاخره روزی و روزگاری و در بزنگاهی به کارشان بیاید.

۶ بدیهی است که آقای بی‌نیازی، و ناشر محترم پذیرای هرگونه پیشنهادی برای بهبود و مرمت کارشان خواهند بود. آن‌ها را با تذکر و توجه و نقد و یادداشت برای بهینه کردن کارشان در آینده کمک کنیم، و از اظهارنظر خودداری نکنیم. هر علامت و گوشزدی آن‌ها را خوش‌حال می‌کند.

۷ در انتها صمیمانه به آقای اصغر یوسفی‌نژاد عزیز تبریک می‌گوییم. دست ایشان را می‌فشارم. کار سترگی را بالاخره بعد از سال‌ها به انجام رسانده‌اند. خسته نباشید. می‌فهمم و حس می‌کنم که حاصل عرق‌ریزان عمر شما تا بحال است. راه را درنور دیده‌اید. توفیق روزافزون شما آرزوی قلبی من است.

خسرو دهقان

۱ قصه‌ی شکل‌گیری این کتاب‌شناسی، دقیقاً از همان روزی آغاز نشد که جناب آقای مسعود مهرابی در آخر مقدمه‌ی «کتاب‌شناسی سینما در ایران» (از آغاز تا ۱۳۷۹) ادامه‌ی کارشان را به این‌جانب محول کردند. شاید آن زمان اشاری‌ی بر رانهای ایشان را از سر لطف تلقی کردم و آمادگی انجام چنین مأموریتی را در خدمت ندیدم. حدود یک دهه گذشته بود که ناگهان دوباره از من در مورد ماهیت ادبی‌ی کتاب‌شناسی پرسیدند. آه از نهادم برخاست. موقعی بود که تقریباً آن خیال سامیه شده بودم، اما ایشان موضوع را فراموش نکرده بودند. جای بحث و تردید و سرافورد و کاری را که باید در طول ده سال و به‌تدریج انجام می‌شد، در مدت بسیار محدودی باید به سرانجام می‌رساندم. پشتوانه‌ی سه دهه سروکله زدن بی‌وقفه با کتاب‌های سینمایی و وجود بیش‌تر کتاب‌های سینمایی در کتابخانه‌ی شخصی‌ام، برأت این آغاز دیرهنگام را به من داد. در ظاهر فقط لازم بود به شکل شبانه‌روزی از کتاب‌ها فاش‌برداری کنم. اما در همان روزهای نخست متوجه شدم که این تمام. چرا نیست من مأمور تداوم اثری بودم که از معدود کتاب‌شناسی‌های جامع و دقیق در حوزه ادبیات سینمایی و سایر حوزه‌هاست و در آن از میان صدها کتاب گزیده شده در طی هفتاد و دو سال تاریخ ادبیات سینمایی چیزی از قلم نیفتاده است. این موضوع اساسی سبب شد که نتوانم به کتاب‌ها و اطلاعاتی که تاکنون گردآورده‌ام، خلاصه‌ی آن هر سال در «کتاب‌سال ماهنامه‌ی فیلم» چاپ می‌شود، بسند کنم و برای تکمیل اطلاعات به منابع مجازی و مکتوب موجود متوسل شوم. هم‌زمان ناگزیر از مراجعه‌ی حضوری به بسیاری از ناشران و مؤلفان بودم تا احیاناً اگر کتابی فدای سیستم معیوب توزیع شده و در انباری یا گوشه‌ای خاک می‌خورد از قلم نیفتد. برخورد ناشران و پدیدآورندگان طیف متنوعی از استقبال گرم تا کم‌لطفی شدید نسبت به این اقدام فرهنگی را دربرمی‌گرفت که گاه برایم قابل‌هضم نبود و شرح مفصل آن از حوصله‌ی این نوشته خارج است. با این‌حال کم نیست نمونه‌هایی که به لطف پدیدآورنده یا ناشر آن، اطلاعات بیش‌تر و دقیق‌تری را از طریق ایمیل و تلفن دریافت کرده‌ام و سیاست‌گذار آن‌ها هستم. پس از ماه‌ها جست‌وجو، آن‌گونه که در بیستمین «کتاب‌سال ماهنامه‌ی فیلم» (۱۳۸۹) در یادداشتی با عنوان «اعتراف می‌کنم!» نیز نوشته‌ام: «اوایل سال که کار کتاب‌شناسی [...] را

به صورت رسمی آغاز کردم، پس از یکی دو ماه متوجه شدم که با وجود دقت نظر نسبتاً زیادی که صرف شناسایی و معرفی کتاب‌های این دهه شده، تعداد کتاب‌های از قلم‌افزاده چیزی معادل ۱۶۰ عنوان است. [...] اما اکنون که حدود هشت ماه از آن تصمیم می‌گذرد و کار تألیف کتاب‌شناسی به طور مستمر ادامه یافته، اعتراف می‌کنم تعداد کتاب‌هایی که به دلایل متعدد تا به حال در هیچ جا معرفی نشده‌اند از ۵۰۰ عنوان هم بیش‌تر است» (ص ۱۳۶۴) نفس کتاب‌شناسی ایجاب می‌کرد هر کتابی را که در این زمینه منتشر شده، حتی اگر پدیدآورنده‌اش آن را صرفاً برای هدیه به اطرافیان‌ش به چاپ سپرده است، فارغ از هرگونه ارزش‌گذاری، پوشش دهد. دستیابی به چنین نمونه‌های عجیب و ناشناخته‌ای، که لحظه‌به‌لحظه بر تعدادشان افزوده می‌شد، پروسه‌ی طولانی و فرساینده‌ای بود که خوش‌بختانه نتیجه‌ی آن تکمیل‌نشدن کتاب‌شناسی، اشتغال با تعدادی اشخاص گمنام که در این قلم زده بودند و کسب تجربه‌ها و روستی می‌بود که از طریق دیگری میسر نمی‌شد. نبود سیستم اطلاع‌رسانی یک‌دانه و جامع، که تازه یکی‌دو سال است گام‌های مثبتی برای تحقق آن برداشته می‌شود، نیز فقدان سیستمی برای توزیع مناسب هم‌هی کتاب‌ها، پیش از این هم بردیدهای را درباره‌ی مطمئن بودن حجم اطلاعات به‌دست آمده ایجاد کرده بود، اما این میزان اختلاف در آمار و ارقام برایم خارج از تصور بود. همین نکته موجب شد تا برتراف کتاب‌شناسی آقای مسعود مهرابی، از خیر معرفی کانالوگ جشنواره‌ها، جزیره‌ها، گاهنامه‌ها، سالنامه‌ها، تقویم‌های سینمایی و مانند آن‌ها بگذریم و در این کتاب اساساً فقط به ارائه‌ی مشخصات آن‌چه که با تعریف کتاب سازگار است اکتفا کنیم. عین این‌که در این سال‌ها تعدد جشنواره‌های داخلی و تنوع مراکز آموزش عالی و رسانه‌ای به حدی زیاد است که دست یافتن به آمار تولیدات مکتوب‌شان با هیچ روشی صورت‌نمی‌گیرد. به‌جای آن سعی شد که هم‌هی کتاب‌هایی که به‌مناسبت برگزاری جشنواره و همایش و یا توسط مراکز دانشگاهی و ... منتشر شده‌اند حتماً در این کتاب‌شناسی حضور داشته باشند و این‌گونه هم شد.

۲ هم‌زمان با تدوین کتاب‌شناسی، رایزنی با ناشران دولتی برای انتشار کتاب هم در جریان بود و جالب این‌که ناشری دولتی یافت نشد که در کنار حسن‌نیت بی‌شائبه، انتشار کتابی از این جنس را اولویت کاری‌اش بداند! انتظار برای دریافت نتیجه‌ی بررسی کتاب در شوراهای عریض و طویل ناشران دولتی ماه‌ها کتاب را معطل کرد. در این مدت چاره‌ای جز به‌روز رسانی اطلاعات کتاب نبود. چون انتظار می‌رفت کتاب در هر مقطعی منتشر می‌شود حاوی جدیدترین اطلاعات باشد، بالاخره مأموریت تمام شد. نسخه‌ی آماده شده دربرگیرنده‌ی

نیم‌ده

کتاب‌های سینمایی منتشر شده از نیمه‌ی دوم ۱۳۷۸ تا نیمه‌ی نخست ۱۳۹۴ بود که تعدادشان به ۱۹۰۰ کتاب می‌رسید. از نظر رقم تعداد کتاب‌های این پانزده سال نزدیک دو برابر کتاب‌های سینمایی ۷۲ سال گذشته بود. البته اگر این محاسبه با در نظر گرفتن گاهنامه‌ها، فصلنامه‌ها، کاتالوگ‌ها و مانند آن‌ها صورت گیرد، این رقم چهل‌پنجاه برابر هم خواهد رسید. وقتی آقای مسعود مهرابی عنوان فرعی «از نیمه‌ی دوم سال ۱۳۷۸ تا ۱۳۹۴» را بر روی جلد مشاهده کردند، آن را نامناسب دانستند و اعتقاد داشتند مخاطبی که پس از گذشت پانزده سال از انتشار آخرین کتاب‌شناسی سینما به سراغ کتاب جدید می‌رود، انتظار دارد که مشخصات تمام کتاب‌های سینمایی را یک‌جا در آن پیدا کند. بنابراین با سعه‌ی صدر اجازه دادند که با حذف کاتالوگ‌ها، جزوه‌ها و ... حدود هزار عنوان از کتاب‌های کتابشناسی‌شان به این کتاب‌شناسی راه یابد و با این اقدام شایسته‌ی ایشان، اکنون خواننده به مشخصات کتاب‌های سینمایی دسترسی به‌دست‌رسی دارد. خوب، لازم بود که اطلاعات جنبی این هزار و سیصد و پنجاه و یک عنوان تاریخ تجدید چاپ و ... هم به‌روز شود که این کار نیز عملی شد. در نهایت بهترین رخداد سراغ این کتاب آمد و خبر آمد که مذاکرات اولیه‌ی آقای مهرابی با دولت ری‌زمان آقای محمدمهدی فخری‌زاده برای انتشار کتاب به نتیجه رسیده و آرام است سریعاً نسخه‌ای از آن را برایشان ارسال کنم. من که هر بار تأخیر در انتشار کتاب را به فال نیک می‌گرفتم، پس از شنیدن این خبر مفهوم این حس را درک کردم. انتشارات «روزنه‌کار» بهترین سرنوشتی بود که می‌توانست برای این کتاب‌شناسی رقم خورد.

۳ کتاب‌ها براساس تقسیم‌بندی سنتی‌ای که در «کتاب‌سال ماهنامه‌ی فیلم» متداول است، در هفت بخش گنجانده شده‌اند. فیلم‌های تری‌مرحله‌ی تدوین کتاب‌شناسی، همین مرحله‌ی تفکیک کتاب‌ها به هفت بخش جداگانه است. این تقسیم‌بندی توسط هر شخص دیگری انجام شود، نتیجه‌ی کار با تفاوت‌هایی اندک و گاه مفصل همراه خواهد بود. دلیل اصلی، تنوع موضوع‌ها در داخل برخی کتاب‌هاست، که آن‌ها را بالقوه در چند بخش قابل طبقه‌بندی می‌کند. البته قابلیت چندگانه‌ی این نوع کتاب‌ها در بخش‌نمایی موضوعی لحاظ شده و شاید کد برخی کتاب‌ها در مقابل چند موضوع مختلف درج شده باشد که حکایت از همین مسئله دارد. طبعاً استنباط شخصی هم در این امر دخیل است و بالاخره سلیقه‌ی آدم‌ها از آن‌ها جداشدنی نیست. دلیل جا گرفتن کتاب‌ها در هر یک از این بخش‌ها، با توجه به سوابق موجود در «کتاب‌سال ماهنامه‌ی فیلم» و کتاب‌شناسی‌های پیشین به‌قدری روشن است که خواننده را از توضیح تکراری بی‌نیاز می‌کند. می‌ماند این چند نکته، که در بخش

«مجموعه‌ها»، بیش‌تر کتاب‌هایی گنجانده شده‌اند که در آن‌ها یک نویسنده مجموعه‌ای از نوشته‌هایش را در مورد موضوعات مختلف گردآورده و با نوشته‌های چند نویسنده درباره‌ی موضوعی واحد در آن جمع شده‌اند. به تعبیری از دو گونه وحدت «نویسنده» و «موضوع»، فقط یکی در مورد این کتاب‌ها صدق می‌کند؛ در مجموع این کتاب‌ها، که وجه تحلیلی و تنویریک‌شان می‌چربد، به لحاظ ساختاری با کتاب‌های سایر بخش‌ها تفاوت دارند. در بخش «متفرقه» عمدتاً به کتاب‌هایی پرداخته شده که در همسایگی ادبیات سینمایی به‌سر می‌برند. داستان‌هایی که برای فیلم نوشته شده و با داستان‌هایی که از روی فیلم نوشته شده‌اند در این بخش حضور پررنگ‌تری دارند. در دهه‌ی اخیر در مورد موضوع‌هایی مانند «فیلم‌نامه‌نویسی» و «متحرک‌سازی» به‌قدری کتاب منتشر شده که قابلیت انتشار کتاب‌شناسی مجزا هم دارند. رشد کتاب‌های مربوط به آزمون سراسری و سایر آزمون‌ها نیز به‌قدری زیاد بوده که در این کتاب‌شناسی جایگاه ویژه‌ای پیدا کرده‌اند. اما این کتاب‌شناسی از کتاب‌هایی که تا پیش از این در متحرک‌سازی را در سیستم‌های دیجیتال آموزش می‌دهند، تهی است. این کتاب‌ها از جنس کتاب‌های سینمایی نیست و انگشت‌شمار کتاب‌هایی از این نوع که با کتاب‌های سینمایی نزدیکی داشته‌اند، در بخش آموزشی و فنی آورده شده‌اند.

۴ کتاب‌شناسی حاضر ویژه کتاب‌های سینمایی است که در داخل کشور منتشر شده‌اند. کتاب‌های مربوط به تلویزیون، تئاتر، عکاسی و دیگر هنرهای جایی در این کتاب‌شناسی ندارند. مگر آن‌که جای خاصی در صورت مشترک این موضوعات را در کنار مباحث سینمایی مورد توجه قرار داد. باشد در بخش «فیلم‌نامه‌ها»، طلق روال همیشگی، فیلم‌نامه‌هایی هم که برای رادیو یا سریال تلویزیونی به نگارش درآمده، معرفی شده‌اند. رسم‌الخط کتاب برای «جدانویسی» است که سال‌هاست در «ماهنامه‌ی فیلم» و ... به کار گرفته می‌شود. انتخاب این رسم‌الخط برای نوشتن عنوان، مشخصات و فهرست کتاب‌هایی که عمرشان به دوره‌ی جدانویسی قد نمی‌دهد یا هنوز با این رسم‌الخط کنار نیامده‌اند، محل بحث و جدل است و موافقان و مخالفانی دارد. عده‌ای معتقدند که عنوان و ... کتاب‌ها اگر غلط هم نوشته شده باشد، بایستی عیناً به همان شکل درج شود. اما بنده حق خودم دانستم که به عنوان معرفی‌کننده، این کتاب‌شناسی را با انتخاب رسم‌الخط مورد علاقه‌ام در قالب متنی یک‌دست تنظیم و ارائه کنم. مهم این است که این اقدام خللی در دستیابی خوانندگان به اطلاعات مورد نیازشان ایجاد نمی‌کند. در رسم الخط اسامی اشخاص و فیلم‌ها چندان دست‌نبرده‌ام چون تخصص این کار را ندارم. مگر آن‌که خطی بسیار آشکار رخ داده باشد که

پانزده

تعدادش اندک است. در تنظیم الفبایی نمایه‌ی کتاب‌شناسی هم، برای سهولت دسترسی خوانندگان عزیز، حروف حمزه‌دار «أ»، «ؤ» و «ئ» را بدون این حمزه‌ی کذایی در نظر گرفته‌ام. در نمایه در برابر نام‌ها و موضوع‌ها به جای شماره‌ی صفحه، کد هر مدخل آورده شده است. کتاب‌هایی که در پشت جلد و یا صفحه‌ی شناس‌نامه عنوان انگلیسی یا اصلی‌شان آمده، این عنوان ذیل نام فارسی کتاب درج شده است. یکی‌دو درصد از کتاب‌های معرفی شده رؤیت نشده‌اند، اما اطلاعات اساسی این کتاب‌ها نیز از منابع معتبر موجود دریافت شده و در کتاب‌شناسی آمده‌اند. به این نمونه‌ها در ذیل مشخصات مربوطه اشاره شده است. در شناسنامه‌ی تعدادی از کتاب‌های عمدتاً قدیمی‌تر محل نشر، نام ناشر و تاریخ چاپ وجود نداشته است. در این مورد طبق معمول کتاب‌شناسی‌ها نوشته شده است: (بی‌جا)، (بی‌نا) و (بی‌تا)، و نیز تلاش شده که آخرین اطلاعات مربوط به جدید چاپ‌های متعدد کتاب‌ها و سایر توضیحات ضروری در انتهای مشخصات و یا فهرست هر کتاب آورده شود تا علاقه‌مندان را در دسترسی به آخرین نسخه‌ی موجود این کتاب‌ها در کتابخانه‌ها و انشاءالله در کتابفروشی‌ها یاری دهد.

۵ اکنون که این نسخه کتابم دردست انتشار است، حسن و حال فیلم‌ساز فیلم‌اولی را دارم که تضمین برای ساخت فیلم بعدی‌اش وجود ندارد و تلاش می‌کند همه‌ی حرف‌ها و ایده‌هایش را در همان یک فیلم عرضه کند. واقعاً چه ضمانتی وجود دارد که کتاب بعدی در کار باشد. پس همین فرصت را غنیمت می‌شمارم تا مراتب سپاس و قدردانی‌ام را از کسانی که در موجودیت یافتن این کتاب‌شناسی سهیم بوده‌اند اعلام کنم. استادان بزرگوار آقایان دکتر احمد ضابطی‌جهرمی و دکتر مسعود اوحدی که مسیرم را به سوی تنوع سینمایی هموار کردند و آقایان پرویز صمدی‌مقدم و بهار ایرانی و سایر همکاران امیری که اجازه دادند تا صفحات نشریه‌های‌شان پذیرای نخستین سیاه‌مشقی‌هایم باشد. مربی اصلی‌ام در نوشتن آقای هوشنگ گلمکانی عزیز که شایسته بود سپاسم را در عمل با تبدیل شدن به نویسنده‌ای درجه‌ی یک ابلاغ کنم که چنین نشد. همه می‌دانند که هرگز جزو شاگردان یا استعداد ایشان نبودم و ناچار باید به این سپاس زبانی بسنده کنم. مشوق بزرگم در تدوین این کتاب استادام جناب خسرو دهقان، که بارها با تشویق‌های صادقانه‌اش، انرژی‌ام را برای ادامه‌ی کار چند برابر کردند. در نهایت هم مقدمه‌ی سرشار از لطف‌شان به این کتاب‌شناسی اعتباری دو چندان بخشیدند و حالا با این لطف و بزرگواری چیزی از آثار خستگی پنج‌ساله در وجودم باقی نمانده است. سپاس بر همکار و دوست گرامی‌ام جناب آقای مهرزاد دانش که در واپسین گام‌ها با محبت ایشان سرعت

رسیدن کتاب به مرحله‌ی انتشار چند برابر شد. کسانی که با انتشارات «روزنه‌کار» همکاری داشته‌اند خوب می‌دانند که آقای فخری‌زاده‌ی نابین تنها یک ناشر فوق‌العاده نیست. هر کتابی که به مطبعه او برسد، بی‌گمان بر امتیازاتش افزوده خواهد شد و این کتاب‌شناسی هم از این قاعده مستثنی نبود. مدیون دقت‌نظر، وسواس، پی‌گیری و سلیقه‌ی متعالی ایشان و همکارانشان هستیم. از دست‌اندرکاران کوشای سایت‌های «سازمان اسناد و کتابخانه‌ی ملی ایران» و «خانه‌ی کتاب» و ... که در پیدا کردن برخی کتاب‌های گم‌شده سهمیم بودند و مسئولان و کارکنان کتابخانه‌های «مرکزی»، «تربیت» و «رشدیه» تبریز، «صدآوسیمای مرکز آذربایجان شرقی»، «خانه‌ی سینما» و «دفتر راهنمای فیلم» ممنونم که برخی از نایب‌ترین کتاب‌های سینمایی را در قفسه‌هایشان پیدا کردم. منت‌دار همسر عزیز و پسر دل‌بندم پارسا هستیم که با گشاده‌دستی اجازه دادند فرصت‌هایی را که متعلق به آن‌ها بود به این کتاب اختصاص بدهد. برای سپاس از استاد راهنمایم جناب آقای مسعود مهرابی زبانه می‌زنم. استادم! ما هم این کتاب‌شناسی ایشان را ناامید نکرده باشد و این کتاب را به‌عنوان نشانه‌ی سپاس عمیق من به‌خاطر همه‌چیز بپذیرند. تدوین کتاب‌شناسی در موقعیتی نیاز شد که به لحاظ روحی نیاز مبرمی به انجام این کار داشتم. از این که این موقعیت و توان فراهم شد خداوند بزرگ را شاکرم.

این کتاب‌شناسی مدعی کامل و بی‌سببی‌نامل‌ترین بودن نیست چون نمونه‌ای برای مقایسه وجود ندارد. به‌خاطر نقایص و اشتباهات احتمالی کتاب از همه‌ی مخاطبان این کتاب‌شناسی عذرخواهی می‌کنم. مرا متذکرانه منتظرم کسانی که از این اشتباهات یا نقص‌ها آگاه می‌شوند، با ارسال اشکالات و مستندشان به کامل‌تر شدن آن کمک کنند.

اصغر یوسفی‌نژاد

ayosefinegad@yahoo.com